

פרק ראשון

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.
ד"ר חיים ויצמן (1874-1952) – הנשיא הראשון של מדינת ישראל

חיים ויצמן היה הנשיא הראשון של מדינת ישראל.

ויצמן נולד בשנת 1874 בעיירה מוטול שברוסיה למשפחה של 15 נפשות, שהתפרנסה ממשחר בעצים. הוריו הקפידו על שמירת המסורת היהודית, ואף חינכו את ילדיהם לאהבת ארץ ישראל.

5 בהיותו ילד למד תורה ב"קָדֶר", וכאשר גדל למד בבית-ספר תיכון. חיים ויצמן היה תלמיד מצטיין בבית-הספר, וכבר אז פעל למען העם היהודי. באותה תקופה דיברו היהודים בשפת הארצות שבהן חיו, והייתה סכנה שהשפה העברית תישכח. ויצמן הבין עד כמה חשוב שהיהודים החיים בגולה לא ישכחו את השפה העברית, ובהיותו נער הקים עם תלמידים יהודים נוספים קבוצה בשם "שֵׁפָה ברורה". כל חברי הקבוצה החליטו לדבר ביניהם בעברית, וכך קיוו שיוכלו לשמש דוגמה ליהודים אחרים.

בהיותו בן 18 עבר ויצמן לגרמניה כדי ללמוד כימיה. הוא המשיך ללמוד בשווייץ, ועם סיום לימודיו בשנת 1899, בהיותו בן 25, הוענק לו התואר "דוקטור למדעים".

15 בשנת 1906 נשא חיים ויצמן לאישה את ורה, רופאת ילדים במקצועה. הם חיו באנגליה במשך 30 שנה עד שעלו לארץ ישראל. בשנים האלה נהג ויצמן לבקר בארץ ישראל מדי פעם. החיים בארץ היו אז קשים מאוד, ולכן אסף ויצמן תרומות במדינות העולם כדי לעזור ליהודים שחיו אז בארץ.

ויצמן היה אחד ממייסדי האוניברסיטה העברית. באחד מביקוריו בארץ, השתתף בטקס הפתיחה החגיגי של האוניברסיטה.

- 20 בתחום המדע הצטיין ויצמן כְּממציא. הוא רשם על שמו כ-120 המצאות. אחת ההמצאות הייתה שיטה חדשה להפקת חומר שנקרא "אָצטון", שְׁמִמְנו הכינו חומר נפץ. לפני מלחמת העולם הראשונה הפיקו אָצטון רק מעצים. כאשר פרצה המלחמה בשנת 1914, נוצר מחסור גדול בעצים, והיה קושי להכין חומר נפץ. חיים ויצמן הצליח לְיַצַר אָצטון מזרעי תירס, והשיטה הזאת סייעה לבריטים להכין את חומר הנפץ שהיה נחוץ למלחמה.
- 25 בזכות המצאתו קשר ויצמן קשרים טובים עם המנהיגים הבריטים. הקשרים האלה תרמו להקמת מדינה לעם היהודי בארץ ישראל.
- חיים ויצמן פעל רבות למען קידום המדע בישראל. בשנת 1934 הוא ייסד ברחובות מכון לחקר המדע, שמאוחר יותר נקרא על שמו "מכון ויצמן למדע". היום המכון מפורסם בעולם כולו בזכות המחקרים שנעשים בו.
- 30 בשנת 1936 עלו ויצמן ואשתו לארץ. הם בחרו לבנות את ביתם ברחובות, סמוך למכון שייסד. הבית היה פתוח למדענים, למדינאים, לציבור הרחב ולאנשי רוח מן העולם כולו. היום הבית משמש מוזאון.
- בשנת 1949, עם הקמת מדינת ישראל, נבחר ויצמן לנשיא הראשון בזכות פעילותו הרבה והחשובה למען יהודי העולם. בטקס השבעתו אמר ויצמן כי זהו יום גדול ליהודים, אשר זכו למדינה משלהם לאחר שנים רבות של סבל וייסורים. בנאומו הביע מְשִׁאָלָה לראות את העם היהודי עולה לישראל ובונה אותה. יום בחירתו לנשיא היה אחד הימים הגדולים לעם ישראל.
- ויצמן נפטר ב-9 בנובמבר 1952, כ"א בחשוון תשי"ג, ונקבר בחצר ביתו בעיר רחובות.

ויצמן בטקס השבעתו לנשיא

© אוסף התצלומים הלאומי
צילום: דוד אלדן

השאלות

שאלה 1

מדוע היה חשוב לוויצמן ולחבריו לדבר עברית בבית־הספר התיכון?

.....

שאלה 2

מה קרה אחרי מה?

לפניכם חמישה משפטים המציינים אירועים שונים הקשורים בחייו של חיים ויצמן. סדרו את האירועים לפי הסדר שבו התרחשו. כתבו במשבצת את המספר המתאים.

ויצמן ייסד מכון לחקר המדע.	☐
ויצמן המציא שיטה לייצור אָצטון מזרעי תירס.	☐
ויצמן נבחר לנשיא הראשון של מדינת ישראל.	☐
ויצמן עלה לארץ ישראל.	☐
ויצמן סיים את לימודיו באוניברסיטה.	☐ 1

שאלה 3

א. לפי הקטע, מה הייתה הבעיה שהתעוררה במלחמת העולם הראשונה?

- 1 בזמן המלחמה לא ידעו איך להפיק אַצְטוֹן מעצים.
- 2 עצים רבים נשרפו כתוצאה מהפקת האַצְטוֹן.
- 3 היה מחסור בעצים, שמהם הפיקו אַצְטוֹן ליצירת חומר נפץ.
- 4 היה מחסור בחומר נפץ שממנו נהגו להפיק אַצְטוֹן.

ב. מה היה הפתרון לבעיה הזאת?

שאלה 4

בשורה 4 כתוב: "ואף חינכו את ילדיהם לאהבת ארץ ישראל".
מה פירוש המילה אף במשפט הזה?

- 1 אך
- 2 גם
- 3 לא
- 4 לכן

שאלה 5

כיצד תרמה המצאתו של ויצמן בימי מלחמת העולם הראשונה להקמתה של מדינת ישראל?

- 1 המצאתו של ויצמן קידמה את המדע בארץ ישראל.
- 2 המצאתו של ויצמן שימשה דוגמה ליהודים אחרים.
- 3 המצאתו של ויצמן הובילה להקמת האוניברסיטה העברית.
- 4 המצאתו של ויצמן סייעה ליצירת קשרים עם הבריטים.

שאלה 6

אפשר ללמוד על תכונות האופי של חיים ויצמן מתוך מעשיו. הביאו מן הקטע שתי דוגמאות למעשים המלמדים שוויצמן היה בעל יוזמה.

1. _____
2. _____

שאלה 7

הוסיפו נקודתיים ומירכאות במשפט שלפניכם:

בטרם התחיל ויצמן את נאום ההשבעה שלו, הוא התכופף אל עוזרו ולחש לו איני יכול לְדַבֵּר, אך כעבור רגע אמר שהכול בסדר, והתחיל את נאומו.

שאלה 8

תלמידי כיתה ה' לומדים השנה על ויצמן ופועלו, ומתכננים לבקר במקומות הקשורים לנושא הזה. הציעו, לפי הקטע, שני מקומות בארץ שבהם כדאי לתלמידי הכיתה לבקר. הסבירו מדוע בחרתם דווקא במקומות האלה.

1.

2.

שאלה 9

בשורה 36 כתוב: "בנאומו הביע מְשָׁאָלָה..."
מה פירוש המשפט הזה?

1 בנאומו של ויצמן נשאלה שאלה.

2 הנאום של ויצמן כלל הבעת תקווה.

3 ויצמן ענה על שאלה בנאומו.

4 ויצמן הביע בקשה לנאום בטקס.

שאלה 10

מהו התפקיד העיקרי של התמונה בעמוד 4 למטה ושל ההסבר שכתוב מתחתיה?

1 להוסיף מידע על הכתוב בקטע.

2 להמחיש את הכתוב בשורות 12–14.

3 לקשט את הקטע כדי שייראה יפה.

4 לעורר את סקרנות הקורא לגבי ויצמן.